

Nr 254.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående uppförande af en asylbyggnad å allmänna barnbördshusets tomt å kungl. Djurgården; gifven Stockholms slott den 26 april 1912.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att inom ett genom nådigt bref den 8 april 1910 till tomtplats för nya byggnader för allmänna barnbördshuset upplåtet område å kungl. Djurgården må, på de villkor och i den omfattning, Kungl. Maj:t finner godt bestämma, uppföras jämväl en asylbyggnad för fattiga barnaföderskor och deras barn.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kunglig nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Fridtjuv Berg.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 april 1912.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Föredragande departementschefen, statsrådet Berg anförde:

Uppförande
af en asyl-
byggnad å
allmänna
barnbördshu-
sets tomt å
kungl. Djur-
gården.

Direktionen öfver allmänna barnbördshuset har på grund af bestämmelser i nådigt bref den 17 juni 1881 under sin förvaltning den s. k. nödhjälpsfonden för fattiga barnaföderskor och deras barn, hopbragt genom enskilda donationer. Med fondens medel underhålles den s. k. Benedickska asylen, som nu är delad på två afdelningar, den södra förlagd till lokal i grannskapet af Stockholms stads barnbördshus å Södermalm och ställd under därvarande läkares vård, samt den norra, som förhyr lokal af allmänna barnbördshuset och till vårdare har allmänna barnbördshusets läkare.

Sedan 1909 års Riksdag i hufvudsak bifallit en af Kungl. Maj:t framlagd proposition angående upplåtande af tomt och anslag till nybyggnad för allmänna barnbördshuset samt Kungl. Maj:t i anledning häraf den 8 april 1910 slutligen beslutit i frågan, har direktionen i underdånig skrif-

velse den 19 oktober 1910 anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes medgifva, att på en å skrifvelsen bifogad tomtkarta angifven plats invid barnbördshusets nybyggnad å kungl. Djurgården finge i enlighet med företedda, af arkitekten G. Wickman uppgjorda ritningar uppföras en för fattiga barnaföderskor och deras barn afsedd asylbyggnad, hvartill direktionen förfogade öfver nödiga medel från ofvannämnda fond. Enligt hvad nämnda tomtkarta utvisar, är ifrågavarande asylbyggnad afsedd att uppföras å ett genom förutnämnda nådiga beslut den 8 april 1910 till tomtplats för nya byggnader för allmänna barnbördshuset upplåtet område norr om den s. k. Idrottsparken å kungl. Djurgården.

Frågan om uppförande af ifrågavarande asylbyggnad vid allmänna barnbördshuset är icke ny. Den var föremål för behandling i sammanhang med barnbördshusets egen nybyggnadsfråga, men mötte motstånd från olika håll och lämnades i anledning därpå å sido. För hvad som tidigare förekommit i förevarande afseende, anhåller jag att här få lämna en redogörelse.

I underdånig skrifvelse den 22 december 1906 anhöll direktionen öfver allmänna barnbördshuset, att Kungl. Maj:t täcktes i nåder bemyndiga direktionen att å en åt direktionen genom nådig resolution den 9 juli 1904 å kungl. Djurgården upplåten tomt — en annan än den nyss onförmälda, dit nybyggnaden slutligen blef förlagd — uppföra ett nytt barnbördshus jämte bostad för barnbördshusets öfverläkare och direktor äfvensom en särskild byggnad för asylens för fattiga barnaföderskor och deras barn. I skrifvelsen uppgaf direktionen, att den tilltänkta asylbyggnaden af estetiska skäl skulle så nära ansluta sig till barnbördshusets byggnad, att den endast genom en brandmur blefve skild från densamma. Utgifterna för asylens byggnad, som beräknats uppgå till 221,770 kronor, skulle bestridas af asylens egna, för ändamålet disponibla medel.

1906 års förslag.

Öfver direktionens framställning afgaf medicinalstyrelsen den 18 mars 1907 underdånigt utlåtande.

Medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen framhöll därvid, att det intima hopbyggandet af barnbördshusets och Benedickska asylens lokaler kunde medföra sammanblandning af de båda anstaltarnas ekonomi. Styrelsen framhöll vidare, att priset för asylbyggnaden, afsedd för 50 sängar, beräknats till ej mindre än 4,435 kronor 40 öre för säng, hvilket för en inrättning af detta slag syntes medicinalstyrelsen vara väl högt och måhända skulle kunna nedbringas, om den estetiska synpunkten blefve mindre dominerande vid anläggningen. Styrelsen ansåg det ej heller vara uteslutet, att man genom upplösandet af sambandet i byggnadshänseende mellan de båda inrättningarna äfven skulle kunna

för barnbördshuset vinna ökad prisbillighet, då den i kostnadsberäkningen därför upptagna summa uppginge till mer än 10,000 kronor för säng, läkarbostad och inventarier oberäknade, hvilket, äfven om hänsyn toges till de höga arbetsprisen och behovet af rum för klinikanter, vore ovanligt högt.

Medicinalstyrelsen upptog vidare till behandling frågan om lämpligheten af att hela den Benedickska asylen sammanfördes till ett ställe. Styrelsen ifrågasatte, huruvida de asylen rörande donationsurkunderna, som i afskrift bifogats styrelsens utlåtande, icke lade hinder i vägen härför, samt anförde, hurusom det hittills ansetts medföra den största nyttan, att asylens verksamhet fördelats så, att en asyl varit förlagd till hvardera af de båda stora barnbördshusen i Stockholm och därmed till vidt skilda stadsdelar. Sälunda hade dessa välgörenhetsinrättningar otvifvelaktigt varit lättast tillgängliga för de fattiga hjälplösa kvinnor, till hvilkas tjänst de inrättats, och det fordrades helt visst starka skäl för att den nya anordningen borde godkännas. Några skäl för sitt förslag hade vederbörande direktion icke meddelat i sin underdåniga skrivelse. Däremot hade öfverläkaren vid södra barnbördshuset, professor M. Sondén i en till medicinalstyrelsen ingifven, vid dess utlåtande fogad skrift anført flera, enligt styrelsens uppfattning synnerligen beaktansvärda skäl emot sammanslagningen. Han framhölle, att stiftelsen hade till uppgift att tjäna båda barnbördshusens patienter, att södra barnbördshuset vore betydligt större än det allmänna och att det därför vore obilligt, att den eventuellt till ett förenade asylen skulle förläggas vid det senare och det förras skyddslingar skulle forslas 5 kilometer för att komma på en asyl, dit de nu kunde ingå så godt som omedelbart från barnbördshuset, att hafvande kvinnor, som nu på asylen plägade få invänta sin förlossning, efter det att södra barnbördshuset beröfvats sin asylafdelning, knappast skulle där vidare kunna omhändertagas, förrän deras förlossning börjat, att svårigheter skulle uppstå därigenom, att förfrågningar angående lediga platser måste göras, att intyg skulle skrivas om kvinnors och barns hälsotillstånd, skjuts anskaffas o. s. v., hvilket allt nu vore obehöfligt, samt att inga olägenheter utan endast fördelar hittills uppstått af tudelningen.

Justitiekanslers-
ämbetet.

Sedan ärendet härefter remitterats till justitiekanslersämbetet, afgaf ämbetet den 10 maj 1907 underdånigt utlåtande i frågan, huruvida med hänsyn till bestämmelserna i de den Benedickska asylen rörande donationsurkunderna en sammanslagning kunde äga rum af asylens båda afdelningar.

Ämbetet anförde därvid, att det hinder för en sammanslagning, som kunde förväntas möta uti nämnda bestämmelser, torde vara att söka därutinnan, att vederbörande donator kunde hafva antingen vid den af honom gjorda donationen fäst uttryckligt villkor, som innefattade, att inrättningen hade att fullfölja sitt ändamål på skilda afdelningar, eller också rörande donationen eljest meddelats stadganden, som öfver hufvud förutsatte en sådan anordning eller åtminstone kräde, att vid en sammanslagning den gemensamma anstalten förlades till annan plats än i närheten af det ena barnbördshuset, såsom nu föreslagits. Vid granskning af de i ärendet företedda donationshandlingarna hade något uttryckligt villkor af nyss angifven beskaffenhet icke funnits vara fäst vid någon af donationerna till inrättningen, och enligt ämbetets åsikt ställde sig de rörande donationerna meddelade bestämmelserna ej heller bindrande i vägen för en sammanslagning i allmänhet. Svaret å frågan, huruvida hinder från donationernas

sida mötte för den ifrågasatta sammanläggningen, syntes ämbetet vara beroende däraf, huruvida den förutsättning — som väl finge anses gälla beträffande hvar och en af donationerna, nämligen att asylvård skulle komma att stå därtill berättigade kvinnor med deras barn från södra barnbördshuset lika väl till buds som dem från allmänna barnbördshuset — blefve behörigen tillgodosedd, äfven om den till grannskapet af södra barnbördshuset förlagda afdelningen af asylen indroges och asylen efter sammanläggningen förlades å den plats, som uti det nu föreliggande byggnadsförslaget afsåges. I närmare bedömande af detta ämne ansåge emellertid ämbetet det icke tillkomma ämbetet att ingå.

Med anledning af hvad medicinalstyrelsen och justitiekanslersämbetet anfört infordrades underdånigt utlåtande af direktionen öfver allmänna barnbördshuset.

I detta utlåtande, som afgafs den 14 september 1907, bemötte direktionen medicinalstyrelsens anmärkningar och vidhöll det framlagda förslaget. Direktionen anförde: Direktionen.

Det hade anmärkts, att asylbyggnadeu kommit i allt för nära sammanhang med det egentliga barnbördshuset. I detta hänseende ville direktionen påpeka, att direktionen så vidt möjligt sökt uppfylla den af Kungl. Maj:tt uppställda fordran, att de för den tillämnade anstalten nödiga byggnaderna skulle erhålla ett prydligt utseende. Det vore på denna grund som arkitekten med direktionens gillande förlagt asylbyggnaden i så nära anslutning till barnbördshuset, att de två anstalterna endast vore skilda genom en brandmur, ty endast därigenom hade hela byggnadskomplexen utan förhöjning af kostnaderna kunnat erhålla en mera enhetlig verkan.

Direktionen ansåge sig i detta sammanhang böra påpeka, att asylen inneslöte ett för den obstetriska undervisningen särdeles värdefullt material dels af sjukdomar under hafvandeskapet dels af sådana, som kunde uppstå i anslutning till barnsängen, ehuru yttrande sig först sedan kvinnan utskrifvits från det egentliga barnbördshuset. För att med minsta olägenhet kunna tillgodogöra sig detta material, som annars ginge förloradt för undervisningen, vore det af största vikt, att de båda anstalterna stode i så intimt förhållande till hvarandra, som omständigheterna tilläte. Enligt nu gällande reglemente för allmänna barnbördshuset kunde icke på detta sätt sjuka kvinnor vinna inträde vid denna sjukvårdsinrättning, ehuru dessa sjukdomsformer vore alldeles nödvändiga för den kliniska undervisningen i obstetrik.

I ärendet afgaf öfverintendentsämbetet underdånigt utlåtande den 31 december 1907. Öfverintendentsämbetet.

Ämbetet anslöt sig däri i hufvudsak till direktionens förslag och ansåg, att en sammanbyggnad af barnbördshuset och asylen borde medföra vissa ekonomiska fördelar för båda anstalterna, i hvad rörde såväl anläggningskostnaderna som de blifvande dagkostnaderna. Äfven ur estetisk synpunkt ansåg ämbetet en sammanbyggnad vara att föredraga, och ämbetet menade, att någon praktisk olägenhet icke borde uppstå genom sammanbyggandet, då aftal om ömsesidiga rättigheter och förpliktelser kunde upprättas mellan de båda anstalterna.

Professor
Sondén.

Dåvarande öfverläkaren vid Stockholms stads barnbördshus å Södermalm, professor M. Sondén inkom jämväl med en underdånig framställning i fråga om den Benedickska asylens förläggning. Sondén, som tillika var öfverlärare vid statens, till södra barnbördshuset förlagda barnmorskeundervisningsanstalt, anhöll nämligen i skrifvelse den 2 oktober 1907 om åläggande för direktionen öfver allmänna barnbördshuset att inkomma med nytt förslag till byggnad för den Benedickska asylens med föreläggande för direktionen att vid uppgörandet af detta förslag taga i betraktande, att endast så stor del af asylkassans medel för denna byggnad användes, att den södra asylafdelningen kunde fortfarande ostörd bibehållas och erhålla nödigt underhåll.

För den södra asylafdelningens bibehållande upprepade Sondén de skäl, som anförts i medicinalstyrelsens förut refererade utlåtande, och tillade, att det material, asylens erbjöde för undervisningen i obstetrik, vore icke mindre nödvändigt vid barnmorskeundervisningsanstalten än för läkarutbildningen. Det funnes för att tillgodose behovet för såväl läkar- som barnmorskeutbildningen ingen annan möjlighet än att dela materialet, och det borde i detta fall vara lätt, eftersom asylens hittills varit och fortfarande vore delad i två afdelningar, den södra och den norra. Då nu likväl direktionen sökte beröfva barnmorskeundervisningsanstalten sin del af detta viktiga undervisningsmaterial, måste detta förmodligen bero på bristande insikt om den skada, som därigenom skulle tillfogas generation efter generation af barnmorskeelever, eller på en otillbörlig månhet att med undanskjutande af andra lika viktiga intressen tillgodose läkarutbildningen. Endast om asylens medel skulle visa sig absolut otillräckliga till underhållet af 2 asylafdelningar, borde därför de nuvarande båda afdelningarna sammanslås till en enda. Äfven om medlen vore knappa, borde i undervisningens intresse båda asylafdelningarna bibehållas och hvardera hellre inskränkas än sammanslås till en.

Yttranden
öfver Sondéns
framställning.

Genom öfverståthållarämbetet lämnades Stockholms stadsfullmäktige tillfälle att yttra sig öfver Sondéns framställning, och underdåniga utlåtanden däröfver infordrades genom nådiga remisser från medicinalstyrelsen, direktionen öfver allmänna barnbördshuset och universitetskanslern efter hörande af karolinska institutets lärarkollegium.

Stadsfullmäktige yttrade i underdånig skrifvelse den 16 mars 1908, att ordnandet af den obstetriska undervisningen för läkare och barnmorskor torde vara en statens angelägenhet, hvarmed kommunen icke hade att taga någon direkt befattning, men att stadsfullmäktige skulle finna i hög grad önskvärdt, om Sondéns framställning kunde leda därtill, att en afdelning af den Benedickska asylens skulle bibehållas å Södermalm, hvarest den med hänsyn till å södra barnbördshuset intagna, till asylvård berättigade kvinnor utan tvifvel torde hafva en viktig uppgift att fylla.

Medicinalstyrelsen återopade i underdånigt utlåtande den 13 november 1907 sitt yttrande i byggnadsfrågan den 18 mars 1907 och anförde vidare, att för barnmorskelevernas ej mindre än för de medicine studerandenas undervisning vore det af betydelse, att bland undervisningsmaterialet funnes äfven sådana hafvande kvinnor,

hos hvilka förlossningsarbetet ännu ej börjat, och sådana kunde emottagas på en asyl men icke på ett barnbördshus. Lika olägligt som det skulle vara för undervisningen vid ett å kungl. Djurgården förlagdt barnbördshus att icke stå i förbindelse med någon närmare belägen asyl än en på Södermalm befintlig sådan, lika olägligt skulle det därför vara för södra barnbördshuset, om detta blefve hänvisadt allenast till en asyl å Djurgården. Men äfven om man bortsåge från undervisningen, syntes det medicinalstyrelsen vara alldeles klart och obestriddigt, att förläggandet af asylen i dess helhet till allmänna barnbördshuset skulle blifva till stort men för södra barnbördshuset, ja, alldeles lika stort, som det skulle blifva för allmänna barnbördshuset, om inrättningen hel och hällen lades på Södermalm under direkt ledning af styrelsen för södra barnbördshuset. Då direktor vid ett barnbördshus själf förfogade öfver en asyl, vore det lätt för honom att låta dit föra de fattiga, vanligen skydds- och hjälplösa mödrarna med deras späda barn, och han kunde fortfarande någon tid följa deras tillstånd samt äfven genom sitt intresse stå dem bi. Helt annorlunda vore det, om han skulle sända dessa kvinnor till en aflägsen anstalt, med hvilken han intet hade att skaffa. Han skulle med sådan utsikt ofta nödgas låta dem i det längsta stanna kvar på själfva barnbördshuset, där de då upptog utrymmet och minskade anstaltens förmåga att mottaga nya hjälpsökande. Och om direktor för det ena barnbördshuset förfogade öfver hela asylutrymmet, så låge det ganska nära till hands att förutsätta, att det egna barnbördshusets patienter med större beredvillighet skulle inhysas på asylen än den främmande anstaltens. För kvinnorna själfva skulle det också säkerligen kännas vida mer tryggt att få lita sig till en i förbindelse med det barnbördshus, där de åtnjutit förlossningshjälp, stående asyl än till en mera aflägsen, där de hade att motse ny granskning af sina papper och nya förhör angående sina enskilda förhållanden o. s. v. Medicinalstyrelsen hölle således äfven före, att asylstiftelsens idé långt bättre skulle tillgodoses med två än med en enda afdelning af asylen, och kunde icke se någon fördel uti åstadkommandet af den stora byggnadskomplex, som vid det nya allmänna barnbördshuset skulle blifva en följd utaf båda asylafdelningarnas sammanförande och förläggande till dess tomt. Intet syntes heller hindra, att lokal för en asyl på Södermalm förhrydes lika som hittills varit fallet, om stiftelsens ekonomi icke ännu skulle medgifva uppförandet af en nybyggnad på inköpt tomt. Medicinalstyrelsen ville alltså, med biträdande af Sondéns mening, uttala sig för bibehållandet af en afdelning af den Benedickska asylen i närheten af södra barnbördshuset.

Direktionen öfver allmänna barnbördshuset vidhöll i underdånigt utlåtande den 27 november 1907 sin förra ståndpunkt. Utom det att asylens medel icke medgäfve uppförandet af mer än en asylbyggnad, framhöll direktionen, att barnmorskeundervisningens förläggande till södra barnbördshuset vore beroende på fortbeståndet af den härom med Stockholms stad träffade öfverenskommelsen samt att, om denna upphörde att gälla, undervisningsanstalten måste förflyttas till allmänna barnbördshuset. Vidare anförde direktionen, att i gällande stadga för barnmorskeundervisningen icke ett ord förefunnos om barnmorskors undervisning i hafvandeskapets eller barnsängens sjukdomar. I bihang I till gällande lärobok för barnmorskor sades: »Barnmorskans verksamhet innefattar blott vården af kvinnan under hennes hafvandeskap, förlossning och barnsäng samt det späda barnets vård. Hon har icke att vårda och behandla sjuka, utan bör alltid hänvisa dessa till läkaren.» Det kunde visserligen, såsom i bihangets fortsättning sades, »vara lämpligt att barnmorskan har något begrepp om en del sjukdomsförhållanden», som i det följande uppräknades, men dessa sjukdomar borde enligt direktionens mening icke vara föremål för vård å asyl.

Lärarkollegiet vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, som lät ärendet förberedande behandlas af en inom detsamma utsedd kommitté, anförde i skrifvelse till kanslern för rikets universitet den 13 februari 1908:

Kollegiet ville såsom sin åsikt uttala, att med afseende å föreskrifterna i donationshandlingarna beträffande asylen för fattiga barnaföderskor och deras barn denna asyl icke erbjöde nämnvärdt intresse för undervisningen, då friheten att på asylens intaga hafvande kvinnor vore starkt begränsad. Därest de nu befintliga båda asylafdelningarna sammanfördes till en byggnad, torde det, för att båda barnbördshusens patienter där skulle blifva lika väl tillgodosedda, blifva nödvändigt bestämma, att inom asylens hvarterda barnbördshuset ägde att förfoga öfver ett antal platser, som stode i proportion till antalet sängar å barnbördshuset. Vidare borde hvarterda barnbördshuset äga att bestämma öfver de till dess disposition stående asylplatserna och sålunda afgöra angående intagning, de intagnas vård och deras utskrifning.

Universitetskanslern yttrade i underdånigt utlåtande den 15 april 1908:

Öfvervägande skäl af hufvudsakligen praktisk art syntes visa hän därpå, att i samband med södra barnbördshuset borde likasom hittills finnas en asylbyggnad för barnaföderskor, hvilket tydligen vore icke blott ur sjukvårdens, utan äfven ur barnmorskeundervisningens synpunkt af mycket stor vikt. I ärendets dåvarande skick saknades emellertid utredning i frågan huru det nu ifrågavarande byggnadsföretaget skulle kunna ordnas, under förutsättning att allenast viss del af de till asylens donerade medel finge användas till en asylbyggnad i samband med byggnadsföretaget. Vid sådant förhållande och då utredning saknades jämväl i frågan, huru vissa af kollegiet framförda önskemål beträffande allmänna barnbördshusets nybyggnad lämpligen skulle kunna ernås, hade kanslern funnit det föreliggande förslaget till nämnda nybyggnad vara behäftadt med sådana brister, att det icke syntes böra af Kungl. Maj:t oförändradt godkännas. Kanslern ville därför, med framhållande af betydelsen däraf, att nybyggnaden snart måtte komma till stånd, hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t visa ärendet åter till direktionen öfver allmänna barnbördshuset, med föreläggande för direktionen att, under iakttagande af utaf lärarkollegiet framhållna önskemål samt af hvad kanslern i sitt utlåtande anförde i fråga om asylbyggnaden, inkomma med förnyadt, af ritningar och kostnadsförslag åtföljdt yttrande i ärendet.

Vid underdånig anmälan af byggnadsfrågan den 1 maj 1908 fann Kungl. Maj:t godt genom nådig remiss anbefalla direktionen öfver allmänna barnbördshuset att, under iakttagande af de utaf karolinska institutets lärarkollegium framhållna, i universitetskanslerns utlåtande angifna önskemålen äfvensom af hvad kanslern anförde i fråga om den Benedickska asylens, inkomma med förnyadt, af ritningar och kostnadsförslag åtföljdt yttrande i ärendet.

Till åtlydnad häraf öfverlämnade direktionen med underdånig skrifvelse den 25 september 1908 af arkitekten Wickman omarbetade och af kostnadsberäkningar åtföljda ritningar för nybyggnaderna.

I skrifvelsen anfördes, att direktionen i betraktande af de stora svårigheter, lösningen af asylens byggnadsfråga i samband med allmänna barnbördshuset visat sig medföra, trott sig böra skilja dessa båda byggnadsfrågor från hvarandra och sålunda

ur de nu omgjorda ritningarna och kostnadsberäkningarna helt och hållet uteslutit asyl. Huruvida asyl för framtiden borde hafva en afdelning förlagd vid Stockholms stads barnbördshus å Södermalm, vore härmed ett tillsvidare undanskjutet spörsmål.

Såsom jag nyss omnämnt, blef allmänna barnbördshusets nybyggnad icke förlagd till den genom nådiga resolutionen den 9 juli 1904 upplåtne tomten utan till området närmast norr om den s. k. Idrottsparken å kungl. Djurgården. Rörande anledningen till tomtutbytet torde jag endast behöfva erinra, att detta ägde rum i syfte att tillgodose den blifvande tekniska högskoleanläggningens behof af utrymme, och får jag i öfrigt hänvisa till Kungl. Maj:ts till 1909 års Riksdag aflåtne nådiga proposition nr 156, som bland annat innehåller utredning i detta afseende.

Sedan Kungl. Maj:ts i nämnda proposition gjorda framställning om upplåtelse af ett närmare angifvet område till tomtplats för nya byggnader för allmänna barnbördshuset blifvit af Riksdagen bifallen, medgafs genom förut omnämnda nådiga beslut den 8 april 1910, att till allmänna barnbördshuset finge å kungl. Djurgården inom området närmast norr om den s. k. Idrottsparken med nyttjanderätt tills vidare, intill dess Kungl. Maj:t med Riksdagens samtycke förordnade om markens användande för annat ändamål, afgiftsfritt till tomtplats för nya byggnader för allmänna barnbördshuset under vissa villkor upplåtas mark inom de gränser, som funnes angifna på ett af stadsingenjören i Stockholm H. Ygberg, i samråd med dåvarande djurgårdsintendenten F. F. Edelstam, den 1 november 1909 upprättadt förslag till karta.

Till stöd för direktionens nu ifrågavarande, den 19 oktober 1910 gjorda underdåniga framställning har anförts, att barnbördshuset vore icke blott en undervisningsanstalt utan jämväl en välgörenhetsinrättning och att dess förmåga att fullgöra denna senare uppgift skulle i hög grad stärkas, om barnbördshuset fortfarande som hittills i sin omedelbara närhet hade förlagd den asyl för fattiga barnaföderskor och deras barn, som jämväl stode under direktionens förvaltning och till hvilken de fattiga kvinnorna med sina barn kunde öfverflyttas, så snart de icke längre vore af någon betydelse för undervisningen å barnbördshuset.

1910 års
förslag.

På grund af nådig remiss inhämtade medicinalstyrelsen yttrande från dåvarande öfverläkaren vid Stockholms stads barnbördshus, professor Sonden, som i ärendet anförde hufvudsakligen:

Professor
Sonden.

Ingen af de myndigheter, som haft asylfrågan under behandling, hade funnit skäl att tillstyrka det af allmänna barnbördshusets direktion åter och åter urgerade förslaget att sammanslå de båda asylafdelningarna till en enda och att sammanbygga denna med det nya allmänna barnbördshuset. Under hänvisning till hvad medicinalstyrelsen, Stockholms stadsfullmäktige och karolinska mediko-kirurgiska institutets lärarkollegium yttrat, ville Sondén endast framhålla universitetskanslerns mening, att i samband med södra barnbördshuset liksom hittills en asyl borde finnas, samt att utredning saknades, huru med byggnad för asylen skulle ordnas under förutsättning, att endast en viss del af de till asylen donerade medlen finge användas till en asylbyggnad i samband med allmänna barnbördshusets byggnadsföretag. Just med hänsyn till detta kanslerns utlåtande anbefalldes direktionen att inkomma med förnyadt förslag, och först sedan tillbörlig hänsyn tagits till sagda utlåtande och sålunda, bland annat, asylbyggnaden uteslutits från förslaget, beslöt Kungl. Maj:t, att proposition angående anslag till och tomt för nytt barnbördshus skulle aflätas till Riksdagen. Efter hvad som förekommit hade med skäl kunnat väntas, att direktionen åtminstone skulle försökt att åstadkomma den af universitetskanslern nämnda utredningen, men detta hade icke skett. De ritningar, som åtföljde direktionens skrivelse, visade till fullo, att direktionen alltjämt utan hänsyn till södra barnbördshusets och asylpatienternas fördel afsåge att i en enda med barnbördshuset sammanbyggd byggnad få hela den Benedickska asylen inhyst och den södra afdelningen slopad.

Direktionen hade meddelat, att den förfogade öfver medel till byggnaden. Detta vore så tillvida sant, som direktionen hade i uppdrag att förvalta de till Benedickska asylen donerade medlen, men beklagligt skulle det vara, om direktionen i och med förvaltningsskyldigheten äfven erhållit rätt att mot sakkunniga myndigheters uttalande efter behag använda medlen på ett sätt, som måste minska asylinrättningens förmåga att vara nödställda barnaföderskor till hjälp i så stor utsträckning som möjligt. Det vore dock detta, som skulle ske genom uppförandet af den nu föreslagna asylbyggnaden.

Denna byggnad vore nämligen, äfven om den beräknades för båda asylafdelningarna sammanslagna och för en längre framtid, allt för stort tilltagen och för sitt ändamål illa planerad samt måste såväl till anläggning som till underhåll blifva oskäligt dyr. Redan genom sammanbyggnaden med det storartade barnbördshuset måste för öfrigt asylbyggnaden blifva dyrbarare än nödigt utan att för sitt ändamål blifva bättre. Enligt direktionens förslag af år 1906 skulle den då planerade asylbyggnaden innehålla 50 platser, och byggnadskostnaden beräknades då till 221,770 kronor. Å de nu ingifna ritningarna angäfvos antalet platser till 60. Kostnaden uppgäfvos nu icke, men den komme gifvetvis icke att understiga den förut beräknade. Lades därtill kostnaden för inredning och underhåll, komme summan att ännu mera stiga i höjden. Räntau på det nedlagda kapitalet utgjorde den hyra, som asylen finge att med sina medel betala — en dryg hyra, som säkerligen icke kunde beräknas till mindre än 15.000 kronor per år. Då hyressumman för båda asylafdelningarna tillsammans under de senare åren endast uppgått till 3,715 kronor och då intet tvifvel funnes, att fullt tillfredsställande lokal skulle kunna erhållas för en bråkdel af den kostnad, som direktionens förslag skulle kräfva, torde det ej kunna förnekas, att direktionen underlåtit att vid uppgörandet af sitt förslag taga tillbörlig hänsyn till sparsamhet med de anförtrodda medlen, hvilka ju i så stor utsträckning som möjligt borde komma nödställda till godo.

I sitt första, sedan förkastade förslag afsåg direktionen att inom asylbyggnaden förlägga en bostadsvåning för barnbördshusets kamrerare och att för detta för asylen

främmande ändamål använda dess medel. Att döma af de nu företedda ritningarna syntes äfven nu direktionen hafva något annat i sikte än att enbart åstadkomma en asyl, d. v. s. en enkel tillflykt för medellösa, husvilla barnaföderskor och deras barn efter deras utskrifning från barnbördshuset. Den asyl, som direktionen nu föresloge, vore nämligen ungefär dubbelt större, än som för en följd af år komme att erfordras, och den skulle komma att stå till hälften eller i alla händelser till en betydande del obegagnad, om den endast, såsom rimligt vore, finge användas för asyländamål. Skulle åter direktionen hafva för afsikt att för annat ändamål använda de för asylens obehöfliga lokaler, vore detta tydligen ett otillätligt missbruk.

För att belysa, huru stort det verkliga behovet af asylplatser för den närmare tiden vore, torde få meddelas, att i år 1909 å södra asylafdelningen den dagliga beläggningen utgjorde 16 och hela antalet vårdade 230. Södra barnbördshusets asylbehof hade härmed kunnat fullt tillgodoses, ehuru dess patientantal nämnda år utgjorde 4,010 — en siffra hvilken det nya allmänna barnbördshuset aldrig syntes kunna uppnå, eftersom det endast komme att disponera ungefär hälften så många patientplatser som södra barnbördshuset. Då asylbehovet gifvetvis vore proportionellt till de respektive barnbördshusens patientantal, torde för de närmaste åren 30 asylplatser vara hvad som skulle behövas för en gemensam asyl.

En blick på ritningarna visade emellertid icke endast, att byggnaden tilltagits mycket för dyr och mycket för stor, utan äfven att inredningen för asylens ändamål vore förfelad. Redan fördelningen af rummen på två särskilda våningar vore för en asyl obekvämt och olämplig, alldenstund den nödvändiga uppsikten därigenom omöjliggjordes eller försvärades. Att, såsom här skett, förlägga föreståndarinnans bostad i souterrängvåningen eller så långt från patienterna som möjligt måste anses som ett groft missgrepp, som föga upphjälptes däraf, att i den ena (men icke i den andra) patientvåningen funnes ett rum för en biträdande sköterska. En asylföreständerska behöfde, såsom erfarenheten nogsam visat, bo, lefva och vistas midt ibland de å asylens intagna kvinnorna. Just därför att detta på en större anstalt vore omöjligt, fyllde i allmänhet mindre asyler bättre sin uppgift än de större.

Med afseende på inredningen finge vidare anmärkas, att den i stället för att hafva gjorts så hemliknande som möjligt — hvilket bäst passade för en asyl — mera syntes afpassad för att tjäna till en klinik. För en sådan skulle nämligen de fyra föreslagna enkelrummen, undersökningsrummet och expeditionsrummet varit mera befogade, men för en asyl vore alla dessa rum absolut öfverflödiga, endast tyngande för asylkassan. Skulle den invändningen göras, att enkelrummen behöfdes såsom isoleringsrum, måste påpekas, att egentligen sjuka icke skulle å asylens intagas, än mindre sådana som måste isoleras. Sådana patienter tillhörde sjukhusen.

Å ritningarna märktes ytterligare väldiga köks- och tvättlokaler, hvilka syntes fordra särskild tvätt- och kökspersonal, för hvilken likväl inga bostäder funnes angifna.

Slutligen visade ritningarna en större vind, hvilken att döma efter fönsteranordningarna vore afsedd att inredas till vindsvåning — en anordning fullständigt öfverflödig för asylens men äfven den bidragande att fördyra anläggningen af asylbyggnaden. Af hvad redan anförts syntes framgå, att den föreslagna asylbyggnaden alls icke borde komma till stånd.

I sin skrifvelse den 27 november 1907 uppgafve direktionen, att asylens medel icke medgäfvade uppförandet af mer än en asylbyggnad. Detta vore icke sannt. Endast under den förutsättning, att ett för asylens tjänligt och tillräckligt hus icke kunde uppföras för mindre kostnad än den af direktionen afsedda, skulle däri ligga någon sanning.

Men för den summa, som direktionen, med uteslutande hänsyn till det under dess styrelse stående barnbördshusets förmenta fördel, afsett för en allt för stor och dyr och likväl till hela sin planläggning illa ordnad asylbyggnad, skulle, om tillbörlig sparsamhet iakttoges, mycket väl två fullgoda asylbyggnader kunna uppföras, fullt motsvarande de båda stora barnbördshusens och dem omgifvande trakters behof, och medel skulle sannolikt ändå blifva öfver, så att framdeles ännu en asyl skulle kunna åstadkommas, när ännu ett barnbördshus i Stockholm kanske snart nog måste komma till stånd.

Den villa, som i direktionens byggnadsförslag vore ifrågasatt för allmänna barnbördshusets direktor, vore beräknad att kosta 60,000 kronor. För denna summa (eller kanske ännu mindre) skulle en för sitt ändamål väl inredd byggnad kunna uppföras, som för en längre tid framåt skulle kunna väl fylla det nya barnbördshusets asylbehof; detta torde icke af någon sakkunnig kunna förnekas. Och då nu Riksdagen afslagit anslag till direktorsvillan, så vore platsen för denna ledig och för en asyl alldeles förträfflig. Allmänna barnbördshuset kunde med skäl lyckönskas, om det nu på en så passande plats inom sitt område finge en utmärkt asyl.

Sondéns mening vore naturligtvis icke, att redan nu två asylbyggnader skulle uppföras. Gärna finge den norra afdelningen blifva den första, som komme under eget tak, och den södra ännu tills vidare draga sig fram med förhurd lokal.

Genom sitt envisa vidhållande af sitt förslag att sammanslå de båda asylafdelningarna till en enda, att sammanbygga denna med allmänna barnbördshuset samt att därtill anslå en flerdubbelt större summa än för anordnandet af en god asyl vore nödigt, hade direktionen visat sig sakna den förmåga af pröfning och beräkning, som kräddes för att tillgodose den berättigade fordringen, att asylmedlen endast användes så, att de till största möjliga utsträckning komme medellösa barnaföderskor till hjälp. Ty det låge i öppen dag, att denna fordran för närvarande bäst skulle tillgodoses genom att förlägga asylafdelningar till olika trakter af staden och tills vidare så, att hvardera barnbördshuset i sin närhet och i förbindelse med sin verksamhet erhöle en asylafdelning samt att medel afsattes för att framdeles åstadkomma ytterligare en afdelning, när behofvet däraf gjorde sig gällande. Men denna fordran fylldes icke, om en enda asyl förlades till en så aflägsen plats som Djurgården och om en så stor del af medlen nedlades i denna enda, att uppförande eller underhåll af flera asylor icke blefve möjliga.

Det skulle därför vara högeligen önskvärdt, att direktionen dels förbjödes att uppföra den nu planerade asylbyggnaden, dels anbefalldes att städse, innan byggnadsföretag eller andra större dispositioner af asylens donationsmedel afgjordes, inhämta Kungl. Maj:ts nådiga tillstånd därtill. Önskvärdt vore äfven, att direktionen ålades att angående sådana frågor lämna direktor för södra barnbördshuset tillfälle att yttra sin mening.

Medicinalstyrelsen.

Öfver direktionens nu gjorda framställning afgaf medicinalstyrelsen för egen del, under åberopande af sina ofvannämnda den 18 mars och den 13 november 1907 dagtecknade yttranden i ämnet, underdånigt utlåtande den 20 februari 1911.

Medicinalstyrelsen erinrade därom, att styrelsen i sina förut afgifna yttranden med stor bestämdhet uttalat sig för att en afdelning af Benedickska asylor borde bibehållas i närheten af södra barnbördshuset. Då den nu föreslagna asylbyggnaden vid allmänna barnbördshusets nybyggnad tilltagits i en sådan storlek och

med så stort antal asylplatser, att asylens medel icke torde medgifva uppehållet af ytterligare en asyl, hade medicinalstyrelsen för sin del i likhet med öfverläkaren vid Stockholms stads barnbördshus ansett sig icke kunna tillstyrka nådigt bifall till ansökningen i detta omfång.

Medicinalstyrelsen funne det äfven i viss mån betänkligt, att en fond sådan som den Benedickska asylens nedlade ett större kapital i en nybyggnad på tomt, hvilken icke tillhörde asylens. Skulle i en framtid barnbördshusets område komma att för annat statens behof disponeras eller försäljas, torde nämligen därmed hela det kapital, som nu nedlades i nybyggnaden, vara förloradt. Goda skäl syntes visserligen tala för en asyls anordnande i närheten af allmänna barnbördshuset, men denna borde då, af anförda skäl, icke tilltagas större eller dyrbarare, än som för behofvet vore oundgängligen nödigt.

Med anledning af hvad öfverläkaren vid Stockholms stads barnbördshus och medicinalstyrelsen sålunda yttrat, lämnades direktionen öfver allmänna barnbördshuset tillfälle att inkomma med underdånigt utlåtande.

Direktionen anmodade barnbördshusets direktor, professor F. Westermärk att inkomma med yttrande i ärendet. I sitt därefter afgifna utlåtande har Westermärk sökt gendrifva de utaf Sondén framställda anmärkningar och därvid anført:

Professor
Westermärk.

Sondéns yttrande utmynnade i ett uttalande, att det skulle vara högeligen önskvärdt, att Kungl. Maj:t täcktes förbjuda uppförandet af den nu planerade asylbyggnaden m. m.

Såsom skäl till detta yrkande anfördes, att byggnaden tilltagits mycket för dyr och mycket för stor samt att inredningen för asylens ändamål vore förfelad.

Hvad först storleken beträffade, vore det tydligt, att Sondén uppfattat de af direktionen föreslagna 60 platserna såsom ett bevis på att direktionen tänkte indraga den södra asylafdelningen och sammanföra båda asylafdelningarna till den nya.

Tanken på ett sådant sammanförande af de båda nuvarande asylafdelningarna vore visserligen redan uttalad i ett nådigt bref till direktionen den 17 juni 1881 och skulle enligt Westermärks mening i flera hänseenden lända till asylverksamhetens fördel. Härom hade emellertid direktionen i sin nu ifrågavarande skrifvelse icke alls yttrat sig. Allt Sondéns tal om nödvändigheten af södra asylafdelningens bibehållande hängde således fullständigt i luften.

Direktionens förslag att bygga den nya asylafdelningen för 60 platser sammanhängande med tanken på en omläggning af asylverksamheten i en mera humanitär riktning.

Den nuvarande organisationen vore som bekant så beskaffad, att mödrar jämte deras nyfödda barn intoges på asylens, för att de förra under den tid, de vistades därstädes, skulle kunna skaffa sig bostad och anställning. För att möjliggöra detta brukade mödrarna ackordera ut barnen till fostermödrar, eller också inremitterades de genom kommunens försorg till barnhuset, eller i lyckligaste fall intoges modern på barnhuset såsom amma, hvarvid barnet finge medfölja, »ammans in» som termen lydde.

Man hade genom denna organisation velat förebygga, att de vanligen ogifta, öfvergifna och husvilliga mödrarna i sin förtviflan skulle taga sina barn af daga, och

det vore väl otvifvelaktigt, att asylen i detta hänseende gjort mycken nytta. Men med denna organisation måste i allmänhet modern och barnet skiljas. Modern toge ofta plats som amma, och barnet utackorderades.

Statistiken visade, att en oerhörd mängd småbarn, särskildt dessa till s. k. änglamakerskor utackorderade barn, dukade under i det första lefnadsåret på grund af van-skötsel. En stor del af dessa fattigdomens offer skulle otvifvelaktigt kunna räddas, om moder och barn under den första, mera kritiska perioden kunde försättas i bättre villkor. Af denna anledning hade man på flera ställen i senare tid börjat omlägga asylverksamheten i en mera humanitär riktning och därmed ernått mycket uppmunt-rande resultat.

Enligt denna uppfattning borde kvinnorna jämte deras nyfödda barn vårdas å asyl minst 3 månader eller ännu längre. Under denna tid skulle modern gifva di åt sitt barn. Hon lärde sig då att älska och vårda sig om barnet äfven efter utskrifningen, och barnet hade fått mera motståndskraft och kunde därför lättare komma igenom det svåra första lefnadsåret.

Då Westermarck i sammanhang med programmets uppgörande för direktionen framlagt denna plan, hade den mötts af allmänt gillande.

Det vore emellertid tydligt, att asylen för att kunna vara till nytta för ett något större antal af de allra mest behöfvande måste göras väsentligt större.

Den tid, som kvinnor de senaste åren vårdats å asylen, hade i medeltal utgjort omkring 27 dagar. Om man antog, att någon större del af de asylbehöfvande kvin-norna skulle vårdas omkring 100 dagar, borde den göras 4—5 gånger så stor som nu.

De tillgångar, hvaröfver asylen för närvarande förfogade, vore emellertid icke tillräckliga för att underhålla en så stor anstalt, men å andra sidan borde den byggas så stor, att den något så när motsvarade det närvarande behovet, och dessutom in-rättas så, att den utan svårighet kunde utvidgas, då man kunde hysa förhoppning, att allmänhetens intresse för asylen skulle fortfara och att donationer då och då skulle tillflyta denna inrättning.

Det vore på dessa grunder, som direktionen stannat vid 60 sängplatser och arkitekten konstruerat vinden så, att den utan större kostnader vid framtida behof skulle kunna inredas till rum.

Till sist hade Sondén anmärkt, att inredningen för asylens ändamål vore för-felad. Han stödde sig därvid på det förhållandet, att rummen vore fördelade på två våningar, hvarigenom den nödvändiga uppsikten enligt honom skulle omöjliggöras eller försvåras, att föreståndarinnans bostad icke vore förlagd intill patienternas, att förslaget upptog 4 enkelrum, hvilka Sondén trodde skola användas för en-skilda patienter, samt att väldiga köks- och tvättlokaler upptoges å ritningarna.

Hvad först beträffade rummens förläggande i två våningar, berodde detta där-på, att det onekligen vore billigare att bygga ett hus i två våningar än i en, om huset skulle gifva lika stort utrymme. Angående den därigenom försvårade uppsikten vore att märka, att en särskild arbetslokal vore anordnad, som naturligtvis vore ämnad att stå under uppsikt af föreståndarinnan. Under natten vore meningen, att kvinnorna med deras barn skulle hvila, hvarför någon särskild uppsikt under den tiden knappast torde komma i fråga. De fyra enkelrummen hade verkligen tillkommit såsom isoleringsrum, ehuru icke isolering för sjuka kvinnor, som enligt Sondéns åsikt icke borde vårdas å asylen, utan för skrikiga barn. För sin del ansåge Westermarck det vara oförlätligt, om man vid planläggning af en byggnad af ifrågavarande beskaffen-het icke skulle upptaga några rum för isolering.

Hvarifrån Sondén fått de väldiga köks- och tvättlokalerna vore Westermärk obekant. Förslaget upptog endast en liten tvättstuga för barnkläder i souterängsvåningen. Dess storlek vore 5 meter \times $3\frac{1}{2}$ meter och borde snarare betraktas såsom väl liten, men torde vara tillräcklig för sitt ändamål. Det vore meningen, att mödrarna själfva där skulle tvätta sina barns kläder.

Äfven detta Sondéns påstående vore således liksom det öfriga en ren konstruktion. Icke förty stödde sig medicinalstyrelsen på detta yttrande och sade sig icke kunna tillstyrka nådigt bifall till ansökningsen i detta omfång, men ansåge, att goda skäl talade för en asyls anordnande i närheten af allmänna barnbördshuset. Denna borde emellertid då icke tilltagas större eller dyrbarare än som för behovet vore oundgängligen nödigt. Dock funne medicinalstyrelsen det i viss mån betänkligt, att en fond sådan som den Benedickska asylens nedlade ett större kapital i en nybyggnad på tomt, hvilken icke tillhörde asylens. Skulle i en framtid, sade medicinalstyrelsen, »barnbördshusets område komma att för annat statens behof disponeras eller försäljas, så torde nämligen därmed hela det kapital, som nu nedlägges i nybyggnaden, vara förloradt».

Denna invändning förefölle onekligen mycket egendomlig, då medicinalstyrelsen nyligen kunnat tillstyrka, att allmänna barnbördshusets vida större likartade kapital nedlades i byggnader på statens tomt. Westermärk kunde icke tänka sig, att staten på detta sätt skulle vilja tillägna sig fonder, som stiftats för välgörande ändamål och som därtill tjänade ett statens intresse.

Direktionen har i eget utlåtande den 17 maj 1911 betonat de för- Direktionen.
delar, som vore förenade med utförandet af det utaf direktionen redan gjorda nybyggnadsförslaget, men tillika, för den händelse att detta icke komme att bifallas, framlagt ett af ritningar åtföljdt förslag till en mindre asylbyggnad, beräknad att draga en kostnad af 95,000 kronor och lämna plats för 32 kvinnor med deras barn.

Direktionen upptager i sitt utlåtande till en början till bemötande såväl medicinalstyrelsens som Sondéns uttalanden rörande nödvändigheten af att bibehålla den nu befintliga asylafdelningen invid Stockholms stads barnbördshus och hänvisar till sin nu ifrågavarande framställning, hvori icke återfunnes något uttalande från direktionen om denna asylafdelnings indragande. Den nuvarande direktionen hade ej heller för afsikt att, därest det medgäfves direktionen att uppföra en asylbyggnad invid det nya barnbördshuset, göra en sådan indragning.

Därefter öfvergår direktionen till de mot den föreslagna asylbyggnadens storlek gjorda anmärkningarna och hänvisar i sådant afseende till hvad barnbördshusets direktor härutinnan anført. Direktionen fortsätter vidare: Af detta anförande framginge, att direktionen haft för afsikt bereda de fattiga barnaföderskorna och deras barn en mera omfattande och värderik hjälp än den, som hittills kunnat erbjudas dem i de nuvarande, med små och synnerligen otillfredsställande lokaler utrustade asylafdelningarna. För att åstadkomma en sådan mera tidsenlig asylvård, i hvilken inginge ett afsevärdt längre uppehåll af barnaföderskorna å asylens, vore det nödvändigt, att lokalerna såväl till storlek som beskaffenhet skilde sig från de nuvarande. Den föreslagna asylbyggnaden kunde därför endast i det fall synas för stort tilltagen, att man tänkte sig asylvården anordnad på samma sätt som hittills, men vore ingalunda för stor för den vidsträcktare vård, som af direktor föreslagits och af direktionen godkänts. Fastmera

kunde förutses, att asylens påfördrade en framtida utvidgning, då medel därtill erhöles. I tanke härpå och till förekommande af onödiga utgifter hade direktionen föreslagit byggnaden till den omfattning, som i ritningarna angäfvos, samt beredt utvägar för ökning af lokalerna utan att tillbyggnad skulle behövas.

Vid bestämmande af den storlek, till hvilken asylens från början borde byggas, hade naturligtvis i första hand tagits hänsyn till de tillgångar, som för sådant ändamål stode direktionen till buds. Dessa tillgångar utgjorde den 31 december 1910 883,921:44. Af dessa medel vore kronor 386,711:94 skänkta af A. W. Lundin under förbehåll bland annat, att de icke finge användas till byggnadsföretag. Byggnadsmästaren Johan Anderssons fond å 20,000 kronor finge, enligt donators föreskrift, ej förminska. Nödhjälpsfonden, uppgående till kronor 158,914:10, finge enligt bestämmelser, som af Kungl. Maj:t den 17 juni 1881 fastställes, användas för anskaffande af en väl belägen, tillräckligt rymlig lokal, helst genom köp, med hvilken öppnande de nuvarande båda asylerna skulle indragas, dock att hinder ej skulle förefinnas för allmänna barnbördshusets direktion att bestämma om räntemedlens användande efter behof. Kronor 6,000 vore skänkta såsom allmänna barnbördshusets klädes- och barnkläders fond. Öfriga donationsmedel, i hvilka inginge kronor 125,717:86, utgörande besparade räntemedel och bokförda under rubriken »allmänna fonden», stode, med undantag af ett belopp å 12 kronor 20 öre, till direktionens förfogande utan några villkor och utgjorde tillsammans kronor 312,283:20.

Kostnaden för den föreslagna asylbyggnaden vore beräknad uppgå till kronor 175,000:—, hvarefter af asylens tillgångar återstode kronor 708,921:44, en tillräckligt stor summa för att dess räntefkastning skulle kunna lämna tillgång till båda asylernas upprätthållande, om ock den nya asylens icke skulle från början kunna i sin helhet utrustas och begagnas.

Direktionen ville icke bestrida, att kostnaderna för den nya asylens vore ganska höga. Det hade dock synts direktionen synnerligen behjärtansvärdt, att, samtidigt med öfvertagande af det nya barnbördshuset, äfven de lokaler, som skulle bereda de fattiga barnafödorskorna en tillflyktsort efter barnsörden, blefve tidsenliga och tillräckligt rymliga för ett längre uppehåll och ändamålsenligare vård, än som hittills kunnat erbjudas. Direktionen hade därför icke tvekat att för ändamålet anslå denna summa.

Skulle emellertid Kungl. Maj:t finna, att det af direktionen föreslagna byggnadsanslaget vore för högt tilltaget, hade direktionen låtit utarbete ett nytt förslag med inrymmande af plats för endast 32 kvinnor och barn. Direktionen öfverlämnade af arkitekten G. Wickman utarbetade, den 24 maj 1911 dagtecknade ritningar till detta förslag med underdanig hemställan att, därest det första förslaget icke skulle vinna nådigt godkännande, Kungl. Maj:t täcktes lämna direktionen nådigt tillstånd att å samma plats, som i första förslaget angifvits, uppföra en asylbyggnad i enlighet med dessa senare ritningar. Kostnaden för denna byggnad vore beräknad till omkring 95,000 kronor.

Det torde vara öfverflödigt att framhålla, att med denna inknappning af utrymme, direktionen blefve nödsakad att i viss mån inskränka sina planer på en mera vidsträckt och förbättrad asylvård. Direktionen ansåge likväl fördelen att invid det nya barnbördshuset äga en asyl vara af så stor betydelse, att äfven denna mindre asyl vore att föredraga framför den säkerligen eljest oundvikliga utsikten att nödgas köpa eller hyra lägenheter, hvilkas pris säkerligen komma att ställa sig mycket högt, därest de icke skulle vara belägna i afägsna delar af hufvudstaden eller i dess omgifningar.

Det vore nämligen en synnerligen stor fördel för asylens, att dess tillgångar ej drabbades af någon kostnad för inköp af byggnadstomt, utan att denna kunde utan någon uppoffring af donationsmedlen erhållas af statsverket. Direktionen kunde nämligen icke dela medicinalstyrelsens farhåga och betänkligheter vid att donationsmedlen nedlades i byggnad på en tomt, som icke tillhörde asylens. Dessa betänkligheter kunde hafva något berättigande, därest den ifrågasatta tomtens tillhörde enskild person, men icke då tomtens tillhörde staten och byggnaden dessutom kunde anses som en komplettering af det nya barnbördshuset. Att direktionen i sådant hänseende icke handlade obetänksamt, torde bäst framgå däraf, att äfven det nya barnbördshuset till viss del uppfördes af medel, som blifvit donerade af enskilda personer, hvilken åtgärd det oaktadt vunnit Kungl. Maj:ts godkännande.

Direktionens sist omförmälda utlåtande föranledde professor Sondén att inkomma med en underdånig skrifvelse, däri Sondén söker ådagalägga ohållbarheten af den utaf direktionen omfattade tanken på en omläggning af asylverksamheten och vidhåller sina anmärkningar mot den tillämnade asylbyggnadens storlek.

Professor
Sondén.

Huruvida en sådan omläggning af asylverksamheten läte förena sig med donatorernas bestämmelser, syntes Sondén vara ganska tvifvelaktigt. Otvifvelaktigt däremot syntes vara, att direktionen, om den planerade en för hela asylverksamheten (såväl för dess norra som södra afdelning) betydelsefull omorganisation, varit pliktig att ställa denna fråga under Kungl. Maj:ts pröfning och eventuella godkännande, innan den därpå grundade sina byggnadsplaner. Någon grundligare pröfning af, hvart planen skulle leda, syntes direktionen icke hafva företagit, och icke hade den därtill begärt Kungl. Maj:ts nådiga bifall.

Ehuru direktionen vore styrelse för båda asylafdelningarna och sålunda vid en afsedd omläggning i »mera humanitär» riktning bort sörja för att förbättringen komme dem båda till godo, hade direktionen nu blott tagit hänsyn till norra asylafdelningen och ett utlåtande af dess läkare. Omläggningens tillämpning på den södra asylens, den utvidgning och förändring, som därför där skulle erfordras, hade direktionen icke ägnat en tanke, lika litet som den inhämtat utlåtande i frågan af södra asylens läkare.

Hvarken för den södra eller norra asylens vore emellertid en omläggning af det slag, som direktionen afsåge, önskelig eller ens möjlig, om den skulle arbeta i »humanitär» riktning. Westermarsk och direktionen tycktes hafva förmenat, att allt vore väl beställt endast helt enkelt en förlängning af asyltiden från 1 till omkring 3 månader genomfördes, men de hade icke närmare öfvervägt konsekvenserna däraf.

De å asylerna intagna kvinnorna återvunne i allmänhet under den månad, de där kvarstannade, krafter och arbetsförmåga, så att de kunde utföra lättare sysslor såsom städning, tvätt och lagning af sina barns kläder och framför allt skötandet af sina barn. När de efter denna tid vore fullt arbetsföra, så behöfde de, för att ej sjunka ned i lättja och själfsvåld, fullt arbete, sådant som en asyl icke kunde erbjuda. Skulle asyltiden förlängas, så måste för ernäendet af ett godt resultat särskilda arbetslokaler anordnas, arbetsledare anställas o. s. v., med ett ord så dyrbara och vidlyftiga anordningar vidtagas, att de troligen skulle afskräckt direktionen från att ens tänka därpå. Ritningarna visade emellertid, att direktionen icke ens afsett att gifva asylopatienterna arbete i kök och tvättstuga. Asylens skulle ju med afseende på dessa behöfva hänvisade till barnbördshuset. Ritningarna (t. o. m. till det mindre förslaget) upp-

toge också rum för städerskor, ehuru sådana, äfven då vistelsen å asylens endast vore 1 månad, vore alldeles öfverflödiga på en anstalt, där friska och vid sådant arbete vana kvinnor vore samlade, och de visade äfven härigenom, att direktionen icke tänkt sig att för asylens skyddslingar anordna nödigt arbete.

Hvad vore då vinsten af att utsträcka asyltiden till omkring 3 månader? Äfven efter denna tid skulle modern stå i samma belägenhet som nu att nödgas söka sig arbete, att utackordera barnet eller möjligen att »amma in» det på barnhuset. Först genom att behålla kvinnor och barn under hela digifningsperioden, d. v. s. 9 å 10 månader, skulle utsiktorna kunna väsentligt förbättras för de små att »lättare komma igenom det svåra första lefnadsåret». Men en så stor förlängning syntes icke kunna komma i fråga vare sig för den norra eller den södra asylafdelningen. En förlängning af asyltiden åter till 3 månader skulle, t. o. m. om anordningar för kvinnornas arbete o. s. v. vidtoges, endast blifva en om än ganska dyrbar halfmesyr.

Och likväl skulle kostnaden för endast byggnaden därför stiga till 175,000 kronor, ett belopp som t. o. m. direktionen erkände vara högt. Någon beräkning af kostnaderna för den utvidgade anstaltens drift och utrustning finnes naturligtvis icke. Äfven det mindre förslaget syntes tarvå några anmärkningar. Äfven detta vore rundligt tilltaget såväl med afseende på antalet platser som med hänsyn till beräknad kostnad. För allmänna barnbördshusets behof vore 32 platser, som här beräknats, helt säkert för en längre tid mer än tillräckligt, då södra asylens med 24 platser hittills i allmänhet varit tillräcklig för södra barnbördshusets behof. Södra barnbördshuset hade dock plats för dubbelt så många patienter, som det nya allmänna barnbördshuset komme att disponera.

Den beräknade kostnaden, 95,000 kronor, syntes alldeles för hög och borde kunna väsentligen nedbringas. Det höga priset berodde nämligen därpå, att direktionen alltjämt ville uppföra asylbyggnaden af sten och sammanbygga den med barnbördshuset, ehuru intetdera vore nödvändigt, utan snarare endast medförde olägenheter.

Att få en från barnbördshuset alldeles fristående men för detsamma nära belägen, väl anordnad asyl borde vara idealet för en sådan anstalt. Å den åt allmänna barnbördshuset upplåtne tomten finnes en för en sådan byggnad tillräcklig och i allo särdeles utmärkt plats, nämligen den som varit påtänkt för en bostadsvilla åt direktor, men som nu stode ledig, sedan Riksdagen förkastat förslaget att uppföra denna villa.

På denna plats skulle en villa af trä kunna uppföras och därigenom en rätt betydande besparing göras. All sammanblandning af anstalterna, som alltid medförde stora obehag och ledsamheter, skulle därigenom förebyggas. Hvardera anstalten finge sin egen personal, sin egen förvaltning och sin egen hushållning.

Efter hvad de nya ritningarna syntes visa, saknade asylens eget kök och tvättstuga och skulle således med afseende härå ställas i fullständigt beroende af barnbördshuset. Ett sådant beroende måste likväl anses ganska olämpligt, då det å ena sidan gällde en privat välgörenhetsanstalt och å andra sidan en statsinstitution, och allra minst borde det komma i fråga, utan att Kungl. Maj:t därtill lämnat sitt bifall.

På nu anförda skäl hemställde Sondén, det Kungl. Maj:t täcktes afslå direktionens förslag samt ålägga direktionen att inkomma med ett nytt, afseende uppförandet af en fristående asylbyggnad byggd af trä å den plats, som därtill stode ledig, sedan Riksdagen förklarar, att en bostadsvilla för direktor ej finge uppföras, äfvensom att vid sitt nya förslag taga full hänsyn till hvad en god hushållning med donationsmedlen kräfde samt till södra asylens behof af förbättringar.

Jämväl öfver denna Sondéns skrifvelse infordrades direktionens öfver allmänna barnbördshuset yttrande. Detta afgafs den 10 oktober 1911 och innehöll:

Direktionen.

Sondén yrkade, att Kungl. Maj:t måtte ålägga direktionen inkomma med ett förslag till asylbyggnad af sådan beskaffenhet, att den utgjorde en fristående byggnad och att denna byggnad uppfördes af trä.

Det första yrkandet grundade sig på en farhåga hos Sondén, att barnbördshusets och asylens administration skulle komma att sammanblandas. Sådant syfte inginge emellertid icke i direktionens förslag. Båda inrättningarna skulle, såsom förhållandet redan nu vore, förvaltas hvar för sig utan annau sammanblandning, än att asylen skulle mot full ersättning erhålla mat från barnbördshusets kök, något som hittills skett och icke vållat någon olägenhet och svårighet. I öfrigt skulle ej någon gemensamhet förekomma. Att asylen enligt direktionens förslag borde förläggas i omedelbar närhet af barnbördshuset, syntes hafva så uppenbart praktiska och sanitära skäl för sig, att där-om ej torde behöfva vidare ordas, under det att Sondén icke anfört någon omständighet, som talade för hans förslag att lägga byggnaden afsides från barnbördshuset.

Beträffande Sondéns andra yrkande, att asylen borde uppföras af trä, ville direktionen häremot endast anföra, att, enligt uttalande af direktionens ledamöter arkitekten Wickman och byggmästaren Herrström, det ingalunda ställde sig billigare att uppföra en dylik byggnad af trä än af sten, hvarför någon besparing härigenom icke kunde vinnas.

Efter nådig remiss afgaf öfverintendentsämbetet den 31 oktober 1911 underdånigt utlåtande i ärendet.

Öfverintendentsämbetet.

Ämbetet förklarade sig vidhålla sin i ofvannämnda, den 31 december 1907 afgifna utlåtande uttalade uppfattning, att det lämpligaste läget för asylen vore att denna komme att utgöra ett i den öfriga byggnadskomplexen ingående led. Planläggningen af barnbördshuset vore nämligen sådan, att asylbyggnaden icke blott på ett naturligt och organiskt sätt anslöte sig till densamma, utan till och med kunde sägas utgöra en önskvärd afslutning af denna. Då asylbyggnaden, sådan den ingick i det ursprungliga förslaget, vid dettas slutliga bepröfvande uteslöts, utan att byggnadsplanen för barnbördshuset i öfrigt ändrades, bortskars en viktig lem i den arkitektoniska organismen: där uppstod en lucka, som genom den nu föreslagna anordningen, äfven enligt det mindre förslaget, syntes kunna på ett tillfredsställande sätt fyllas. Utom detta rent estetiska skäl för byggnadens i fråga placering på af direktionen föreslaget vis, torde härför också ekonomiska orsaker tala, i det att såväl byggnads- som driftkostnaderna syntes genom en dylik placering kunna nedbringas, då lokaler för kök och kökspersonal kunde blifva gemensamma och förty icke behöfde utrymmen inom asylbyggnaden, och anordningarna för uppvärmning, vatten- och aflopp m. m. dylikt blefve gifvetvis billigare såväl i anläggning som drift, i händelse gemensamhet kunde åvägbringas för de båda institutionerna. I detta sammanhang ville ämbetet framhålla, att asylens uppförande såsom en fullständigt fristående byggnad af trä — om den icke gjordes väsentligt mindre — icke syntes medföra större besparing, än att fördelen af denna fullständigt uppvägs af vinsten utaf byggnadens utförande af sten på sätt direktionen ifrågaställt. Då härtill komme, att några olägenheter af sanitär eller pedagogisk natur icke kunnat påvisas mot direktionens förslag till placering af asylen,

finge öfverintendentsämbetet för sin del i underdånighet tillkännagifva sin anslutning till direktionens åsikt i denna del af förevarande ärende.

Professor
Alin.

Medicinalstyrelsen har, efter hörande af nuvarande öfverläkaren vid södra barnbördshuset i Stockholm, professor E. Alin, den 15 januari 1912 afgifvit infordradt, förnyadt underdånigt utlåtande i ärendet.

Alin anför i sitt yttrande, att det för södra barnbördshuset och dess patienter vore en mycket viktig sak, att en afdelning af den Benedickska asylen för framtiden blefve dit förlagd, och framhåller i likhet med Sondén nödvändigheten af att, innan någon ny asylbyggnad finge uppföras, direktionen öfver allmänna barnbördshuset inkomme med fullständig utredning af hvad en dylik inrättnings icke blott uppförande utan äfven inredning och drift kunde stiga till, så att besked kunde erhållas, huru stor del af asylens medel, som för nämnda ändamål komme att tagas i anspråk.

Medicinal-
styrelsen.

Medicinalstyrelsen har i sitt sist afgifna utlåtande dels åberopat sina föregående yttranden i ämnet, dels ock med stöd däraf framhållit följande synpunkter:

Angeläget vore framför allt, enligt styrelsens uppfattning, att så stor asylbyggnad icke uppfördes vid allmänna barnbördshuset, att fortvaron af asylen vid södra barnbördshuset äfventyrades. Äfven med hänsyn till det betänkliga uti att nedlägga allt för stor del af Benedickska stiftelsens kapital på en byggnad å annans grund, hvilken betänklighet hos styrelsen icke kunnat häfvas af hvad direktionen för allmänna barnbördshuset anført i sitt yttrande den 17 maj 1911, funne styrelsen det mindre omfattande af de nu föreliggande förslagen till asyl vara att föredraga framför det mera omfattande.

Tillika ansåge sig styrelsen böra i någon mån bemöta öfverintendentsämbetets yttrande. Ämbetet ansåge asylbyggnaden ur ren arkitektonisk synpunkt hafva en viktig uppgift, då den skulle utfylla en lucka i barnbördshusets byggnadskomplex. Om arkitekten såge frågan på detta sätt, så tedde den sig annorlunda för läkaren. Barnbördshuset bildade redan en nästan kringbyggd borggård, hvars enda »lucka» man nu ville fylla medelst asylbyggnaden. Medicinalstyrelsen hade redan tidigare gjort en insaga mot detta byggnadssätt, som icke motsvarade hygienens fordringar. Dessa kräfde nämligen, att en sjukvårdsbyggnad hade så många fria ytor som möjligt. Den nu anmärkta luckan i kretsen vore den enda, genom hvilken en utluftning af gården kunde ske. Stängdes den, så blefve gården fullständigt slut. Medicinalstyrelsen trodde därför, att barnbördshusets fördel skulle tillvaratagas på ett bättre sätt, om asylbyggnaden gäfves ett mera fristående läge, än om den fogades in i den, måhända arkitektoniskt mindre tilltalande luckan, som dock hade ett icke obetydligt hygieniskt värde.

Karolinska
institutets
lärar-
kollegium.

Sedan kanslern för rikets universitet anbefallts att efter vederböran- des hörande afgifva underdånigt utlåtande i ärendet, har karolinska mediko-kirurgiska institutets lärarkollegium utlåtut sig i ämnet.

Lärarkollegiet har därvid, med hänvisande till hvad som anförts i kollegiets ofvan omförmälda, den 13 februari 1908 afgifna yttrande rörande det då föreliggande för-

slaget till en asylbyggnad med sextio platser, vidare anført, att den möjlighet, som asylens beredde att tidigare, än eljest kunde ifrågakomma, förflytta barnsängskvinnorna från barnbördshuset och där bereda plats för nya barnaföderskor, onekligen i viss mån äfven komme undervisningen vid den obstetriska kliniken till godo, då ju antalet förlossningar å allmänna barnbördshuset härigenom ökades, samt att med afseende härå och då det syntes kunna förutsättas, att därest det numera uppgjorda förslaget till en byggnad för trettio två kvinnor med deras barn för en kostnad af 95,000 kronor skulle komma till utförande, den Benedickska stiftelsen fortfarande skulle blifva i stånd att uppehålla verksamheten äfven vid asylens afdelning å Södermalm, lärarkollegiet ansåge sig kunna förorda sist omförmälda, mindre omfattande byggnadsförslag.

Universitetskanslern har i underdånigt utlåtande den 24 februari 1912 ansett sig kunna förorda det numera uppgjorda, mindre omfattande förslaget till en byggnad för trettio två kvinnor med deras barn för en kostnad af 95,000 kronor.

Universitets-
kanslern.

Slutligen har direktionen öfver allmänna barnbördshuset den 11 april 1912 afgifvit infordradt utlåtande med anledning af det i ärendet framställda förslaget om en fristående asylbyggnad inom det åt barnbördshuset upplåtna området å kungl. Djurgården och därvid anført:

Direktionen.

Förläggande af asylens å en fri plats på den till barnbördshuset upplåtne tomtens skulle, enligt sakkunnigas approximativa beräkningar, betinga en betydlig ökning af byggnadskostnaden, särskildt på grund af nödvändigheten att genom bergsgrunden framdraga ledningar från barnbördshuset för gas, vatten, aflopp och värme. Härjämte kunde med säkerhet förutses, att kostnaden för asylens administration och drift skulle blifva afsevärdt högre. Exempelvis kunde nämnas, att asylens afskilda läge nödvändiggjorde utspisningens anordnande med transporter utomhus, hvilket komme att medföra anställandet af särskild betjäning för ändamålet. De kostnader och olägenheter, som vore förenade med asylens förläggande å en fri plats, blefve uppenbarligen så stora, att direktionen ställde sig tveksam, huruvida fördelen af kostnadsfri upplåtelse af byggnadstomt utan äganderätt kunde uppväga dem. Direktionen tillåte sig därför vidhålla sin underdåniga hemställan att få uppbygga asylens invid och i förbindelse med barnbördshuset. på sätt af förslaget framginge.

Vid direktionens utlåtande fanns fogadt ett af professorn i allmän hälsovårdslära vid karolinska institutet E. Almquist den 30 mars 1912 afgifvet yttrande, däri anförts:

Professor
Almquist.

Den plankarta öfver tomt och byggnader, som medföljde ritningsförslagen, gäfve onekligen det intryck, att efter asylbyggnadens uppförande barnbördshusets byggnadskomplex skulle bilda en fullständig borggård. Studerade man ritningarna närmare, eller besökte man byggnadsplatsen, så framginge emellertid något alldeles annat. Gården i fråga vore mycket rymlig; den mätte i längd 50 meter och i bredd 32 meter. Ena långsidan i byggnadskomplexet upptoges af sjukrummen, den andra långsidan intoges af anstaltens kök, hvilken utgjordes af en mycket lång, men helt låg byggnad utefter gårdens hela ena sida. Denna låga byggnad kunde ingalunda hindra sol och luft att verka på gård- och sjukafdelningar. Den låga köksbyggnaden intoge just den

södra och sydvästra sidan af gården och därigenom finge sjukrummen solljus i riklig mängd.

Asylbyggnaden skulle enligt förslaget uppföras på gårdens nordvästra kortsida och kunde därigenom icke inverka mycket på tillgången af sol och dagsljus för gården och sjukafdelningarna. Hvad gårdens luftning beträffade, så komme den äfven efter asylens uppförande att ske obehindradt, detta dels därför, att gårdsplanen vore så stor, och dels därför att gårdens ena långsida, som nyss nämndes, intoges af en helt låg byggnad. Slutligen skulle enligt föreliggande förslag mellan köksbyggnaden och asylen lämnas en ganska bred väg fri, genom hvilken luft ytterligare kunde passera in och ut från gården.

På grund af föreliggande sakförhållanden ansåge Almquist det uppenbart, att det föreslagna läget för asylbyggnaden icke skulle komma att inverka sanitärt menligt på ifrågavarande sjukvårdsinrättning.

Riksmarskalks-
ämbetet.

Slutligen har riksmarskalksämbetet den 25 april 1912 afgifvit inforordradt underdånigt utlåtande i ärendet och därvid yttrat:

Ämbetet hade för sin del icke något att erinra mot, att inom det till direktionen öfver allmänna barnbördshuset upplåtna området å kungl. Djurgården uppfördes en asylbyggnad, vare sig densamma, såsom i ärendet alternativt föreslagits, komme att uppföras som ett i barnbördshusets byggnadskomplex ingående led eller såsom en fristående byggnad. Riksmarskalksämbetet anhöll emellertid, att, därest nådigt medgifvande skulle komma att lämnas till uppförande å området af en asylbyggnad, därvid måtte fästas följande villkor, nämligen:

att blifvande byggnadsritningar äfvensom kostnadsförslag i två exemplar ingåfves till riksmarskalksämbetet före byggnadsarbetenas påbörjande samt att dessa arbeten påbörjades inom af riksmarskalksämbetet godkänd tid, som af direktionen öfver allmänna barnbördshuset föresloges vid byggnadsritningarnas ingifvande,

samt att icke under arbetstiden andra vägar för transport till och från byggnadsplatsen användes än de, som af kungl. Djurgårdsförvaltningen därtill anvisades, och att dessa vägar under samma tid på af kungl. Djurgårdsförvaltningen godkänt sätt af direktionen underhölles och hölles rena.

Departementschefen.

Af hvad i ärendet förekommit synes framgå, att den s. k. Benedickska asylen äger ett icke ringa värde för den undervisning, som meddelas vid Stockholms stads barnbördshus och vid allmänna barnbördshuset, äfvensom att ur andra synpunkter tillvaron af en dylik asyl är af den största betydelse för å barnbördshusen intagna fattiga barnaföderskor. Det måste vid sådant förhållande innebära en stor fördel, om en afdelning af asylen fortfarande som hittills kommer att finnas i omedelbar närhet af hvardera barnbördshuset. Tanken att genom uppförande af egen asylbyggnad invid allmänna barnbördshusets nybyggnad å kungl. Djurgården för framtiden trygga en dylik fördel för denna institutions vidkommande anser jag därför äga berättigande. De medel, som för den Benedickska asylens ändamål stå direktionen till buds, utgjorde, enligt hvad jag inhämtat, den 1 januari 1912 889,551 kronor 14 öre. Den omständigheten, att den föreslagna ny-

byggnaden skulle komma att ligga på ofri grund, synes mig, då staten är markägaren, icke utgöra hinder för att till en byggnad af här ifrågasvarande slag använda af enskilda donerade medel.

Då berörda asylbyggnad är afsedd att uppföras inom det af Kungl. Maj:t och Riksdagen till tomtplats för allmänna barnbördshuset upplåtna området, erfordras tydligen statsmakternas medgifvande till samma områdes användande till asylbyggnaden. Därvid har man gifvetvis att tillse, att den ifrågasatta anordningen blir ändamålsenlig och icke obehörigen inkräftar på det södra barnbördshusets intressen.

Det har i ärendet ifrågasatts, att den föreslagna asylbyggnaden borde uppföras fullständigt fristående och utan sammanhang i lokalt hänseende med allmänna barnbördshuset. Jag tror likväl, att de fördelar i form af minskade kostnader både för asylens uppförande och sedermera för dess drift, som äro förbundna med genomförande af direktionsens, utaf öfverintendentsämbetet biträdda förslag, äro så betydande, att de i och för sig berättiga byggnadens placering på sätt direktionen föreslagit, helst en på hygienens område sakkunnig person, professor Almquist, i sitt ofvannämnda yttrande vitsordat, att några sanitära, olägenheter icke skulle uppstå genom asylbyggnadens uppförande i sammanhang med allmänna barnbördshuset.

Det af direktionen framlagda större byggnadsförslaget har afstyrkts af de i ärendet hörda myndigheterna och synes också mig böra lämnas ur räkningen. Hänsyn måste ju, såsom jag förut angifvit, tagas därtill, att medel blifva öfver såväl till den nya asylbyggnadens inredning och framtida drift som till den å Södermalm förlagda asylens vederbörliga underhåll och utveckling. Huruvida det mindre förslaget, som afser att bereda plats för 32 kvinnor och deras barn samt beräknats draga en byggnadskostnad af 95,000 kronor, är uppgjortt med tillbörlig hänsyn till de synpunkter, jag i det föregående framhållit, den frågan kan gifvetvis icke afgöras, förr än en fullständig utredning af inrednings- och driftkostnaderna för den nya asylbyggnaden föreligger. Emellertid torde, för den händelse att i sådant afseende hinder icke möta mot förslagets förverkligande, Riksdagens samtycke till tomtens användande för afsedt ändamål redan nu böra utverkas. Angeläget är nämligen att, om öfver hufvud en ny asylbyggnad skall komma till stånd, grundläggnings- och murningsarbetet får påbörjas innan allmänna barnbördshusets nybyggnad med början af år 1913 tages i besittning.

Blir förslaget förverkligadt, torde de af riksmarskalksämbetet uppställda villkor böra lända till efterrättelse.

Jag hemställer nu, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen medgifva,

att inom det genom förutnämnda nådiga bref den 8 april 1910 till tomtplats för nya byggnader för allmänna barnbördshuset upplåtna området å kungl. Djurgården må, på de villkor och i den omfattning, Kungl. Maj:t finner godt bestämma, uppföras jämväl en asylbyggnad för fattiga barnaföderskor och deras barn.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna nådigt bifall; och skulle proposition af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, afåtas till Riksdagen.

Ur protokollet:
C. Wilh. Hagman.